

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven
uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

red. en sekr. riouwstraat 59, wormerveer
adm.: Kon. Wilhelminalaan 38, Leersum

H. J. van der Kwast — Amstelveen

Het geheim van de christelijke vrijheid

„Verblijdt u in de Here
te allen tijde“
„De Here is nabij“.

(Filippenzen 4:4, 5)

De bijbel kent geen christelijke spreuken, die hun eigen leven leiden.
Ook bekende, „mooie“ teksten zijn een onderdeel van het evangelie.
Woorden als boven deze meditatie geciteerd ontleen hun kracht niet aan de schone vorm of het aantrekkelijke in de woorden, maar worden gevoed uit het centrum van het evangelie.
Dit centrum vinden we bij deze verzen aangegeven in de woorden: *de Here is nabij*.
Dit woord lijkt zonder meer duidelijk; immers de Here onze God is nabij allen die Hem vrezen.
Inderdaad, dat leert de bijbel, maar niet op deze plaats.
De Here is hier de Here Jezus Christus.
Lezen we dat Hij nabij is, dan moeten we niet omhoog zien, maar vooruit naar de volkomen vervulling van de belofte van het evangelie.
De Here is nabij dat is: *Hij komt!*

In het geloof in Hem die gekomen is en komt, moeten we de opwekkingen van de apostel hier lezen.
Dan ontvangen we antwoord op de vragen die bij ons opkomen, wanneer we opgeroepen worden om ons te allen tijde te verblijden.
Is dat niet te veel gevraagd van een mens?
Het christelijk leven kent toch niet alleen tijden van blijdschap; lezen we niet in de bijbel dat onze Heiland eens bedroefd was tot de dood!

De apostel spreekt hier over de *christelijke* blijdschap.
Die blijdschap komt niet op uit de aangename dingen van het leven en wordt niet alleen bepaald door de stemmingen in het hart van een mens.
Het gaat om de blijdschap, die het *komen van Jezus Christus* tot onze wereld heeft teweeggebracht en teweegbrengt.
Dat is het geheim!
Dan gaan onze gedachten naar Bethlehem, daar is het geschied.
Wat een overweldigende blijdschap komt er over het hart van ieder die God vreest, wanneer eindelijk de belofte wordt vervuld, dan staat de wereld in een nieuw licht.
Het door niemand verwachte in deze vervulling, dat een kind in de kribbe de Heer is van 't heelal, doet de blijdschap alleen maar toenemen.
Hij is gekomen, toen werd alles anders.
Dit komen is niet beperkt gebleven tot de geboorte in Bethlehem.
Hij is tot de volken gekomen in het *evangelie*.
Hij is tot de harten gekomen in de *Heilige Geest*.
Hij is tot de wereld gekomen in de *Zijnen*.
Als Paulus de woorden van onze tekst schrijft zit hij weer eens in de gevangenis. In bezorgdheid en medeleven stuurde de gemeente van Filippi één van de broeders, Epaphroditus, naar de apostel.
Toen deze afgezant van de gemeente de gevangenis bij Paulus binnenkwam, wat het voor de apostel alsof Jezus Christus Zelf tot hem kwam.
Er is een stroom van blijdschap in het komen van Christus in de werkelijkheid van Gods genade in onze wereld.
Die blijdschap wordt voleindigd als Hij eens komt.
Daarom kan het geloof, zelfs in droeve dagen, als het leven weinig blijdschap biedt, heil en vreugde *buiten zichzelf in Christus Jezus* zoeken.
Zo staat het leven van Christus' gemeente in het leken van de blijdschap omdat de bruidegom komt.

H. Smit — Barendrecht

HALVE BEKERING

De konkurrentie-gedachte

„...maar God weet, dat ten dage, dat gij daarvan eet, uw ogen geopend zullen worden, en gij als God zult zijn, kennende goed en kwaad”. Daar hebben wij het woord van de slang tot de vrouw (Gen. 3:5). In dat woord ligt een donkere suggestie opgesloten die in de geschiedenis een geweldige invloed heeft gehad. We zien de geschapen mens als het ware zitten in een vertrek. Dan komt God binnen, in datzelfde vertrek. God is groot en machtig en Hij moet dan ook de ruimte hebben. Die ruimte krijgt Hij als de geschapen mens zich dan maar niet gaat ontplooiën en ontwikkelen! Ruimte voor de mens zal ten nadele zijn van God! En daarom moet God zijn schepsel kort houden. Terwille van Zichzelf. Terwille van zijn eigen eer en glorie. Laat de plaats die de mens inneemt klein zijn. Des te meer ruimte blijft er in dat ene vertrek voor God over. God en mens als konkurrenten! Het eten van de verboden boom zal de mens zo'n grote ontplooiing brengen, zo'n grote groei, dat God zijn eigen ruimte bedreigd ziet. Laat die mens dus niet eten, klein blijven, een konkurrent die in feite niet meetelt!

Konkurrentie. Jaloersheid van God. Een kort-gehouden mens. Ik zei al dat deze satanische suggestie in de geschiedenis altijd een grote invloed heeft gehad. Telkens kwam in de mensheid de gedachte op, dat je bij grote voorspoed toch maar veel offers moest brengen om de goden gunstig te stemmen.

Zo kon men hun jaloersheid door een gebaar van dienstbaarheid voorkomen!

Het is ook voorgekomen, dat de zondeval niet als verschrikkelijk werd getypeerd maar juist als een positief gebeuren, als een emancipatie van de mens die zijn rechten grijpt. Zo hebben wijsgeren er wel over gedacht. In de „voorstelling van de zondeval” zien we dat de mens de perken van het primitieve doorbreekt en uitkomt tot zelfbewustzijn, rede en kennis! Een opmerkelijk succes voor de satan, dat dat nog zo geloofd wordt. Dat men nog die gedachte van een kort-gehouden mens aanneemt en daarbij de „voorstelling van de zondeval” als een aanduiding van ontwikkeling en zelfontplooiing beschouwt.

Kerkelijk Leven

Schijnbare gehoorzaamheid

Zoals we weten is in Israël het farizeïsme opgekomen. En met het farizeïsme ook het wetticisme. Schijnbaar had de les van satan al zijn invloed verloren. Men wist heel goed, dat in de weg van opstand en ongehoorzaamheid geen heil kon worden verkregen. Men koos voor de gehoorzaamheid en verwierp daarmee de toelag van de verzoeker. Zo léék het! Want in die gehoorzaamheid waren vreemde dingen op te merken. Ik wil daar iets van noemen. Naar aanleiding van Deut. 24:1 waren diverse beschouwingen over het geoorloofde van echtscheiding opgekomen. De grote vraag werd daarbij om welke reden — zwaarder of lichter — men zijn vrouw mocht wegzenden. Dat was de bedoeling van de Here niet geweest. Hij had met het gebod van een brief-van-scheiding het kwaad willen intomen. Maar zijn bedoeling werd omgezet in een positieve permissie! Dat is een volledige omvorming. Stelt u zich voor... een vader zegt tot zijn zonen bij zijn vertrek naar elders, dat zij elkaar als ze woorden mochten krijgen, in elk geval niet mogen vervloeken. En de zonen maken daarvan dat ze ruzie mogen maken zoveel ze maar willen, zolang ze maar niet vloeken! Daar heb je diezelfde omkering! Zie Matth. 19:1-12. Een dergelijke omkering kan alleen maar uit een bepaalde geestesgesteldheid voortkomen! Het is de houding van een mens die bij de vraag naar het gebod als „keerzijde” insluit de vraag naar de „gebodsvrije zone”. Waar moet ik Vader naleven? — dat is de „vóórkant”. Waar mag ik mezelf uitleven? — dat is de „achterkant”. En uiteindelijk is het één en dezelfde vraag. Gods gebod als beperker van mijn vrijheid! Mijn vrijheid die een „parkeerplaats” zoekt waar het gebod nog een plek heeft opengelaten! Ziet u wel wat hier gebeurt? Schijnbaar heeft de satan het verloren. Men staat immers niet tegen God op; men is gehoorzaam. Maar als je dieper kijkt, dan zie je dat die ellendige konkurrentie-gedachte in de gehoor-

zaamheid is opgenomen! Daardoor wordt die gehoorzaamheid in werkelijkheid een „blinkende”, schoon-schijnende ongehoorzaamheid. Toch zitten de mens en God weer in dat ene nauwe vertrek. God houdt die mens kort. En dat moet die mens nu eenmaal aanvaarden. Hij weet tenslotte best, dat de opstand verkeerd is afgelopen. Maar... waar hij dat nog kan zal hij zijn „mensenrechten” verdedigen. Hij laat zich door de rabbi van Nazareth zijn vrijheid niet ontnemen. Hij vecht voor de vrijheid, voor de „gebodsvrije zone”. Hij lijkt niet op die wijsgeren van later tijd die de zondeval verheerlijken. Hij lijkt eigenlijk meer op die offerende heidenen, die bang waren voor hun jaloerse goden. God en mens toch als konkurrenten!

De aktualiteit

Als het over de farizeeërs gaat, dan hebben we de neiging ons veilig te voelen. Ten onrechte! Bij de doop van een kindje belijden we, dat het in zonde ontvangen en geboren is. Later blijkt dat ook! Een van de eerste bliken zien we in dat afwegen van mogen en moeten, van de eigen „vrijheid” en het gebod van God. Moet dat nu ook al? Mag dat ook al niet? Een ieder doet bij de opvoeding die ervaring op. Daar zit me dan dat kleine mensje, dat zijn eigen mensenleventje al zo mooi „rond” heeft. Maar dan komt God het vertrek binnen...! En dan wordt dus (!) de ruimte kleiner, enger! Moet dat ook? Mag dat ook al niet?

„In zonde ontvangen en geboren”... ja, dat blijkt! De boodschap van de Here wordt al zo heel gauw gevat in de „setting” die de slang aan de mens heeft geleverd: de sfeer van de konkurrentie en van de kort-gehouden mens! Dat behoeven onze kinderen niet eens te leren! Dat gaat vanzelf!

Onze Vader in Christus spreekt! Maar die heerlijke genade-naam wordt overstemd door dat donkere konkurrentie-schema.

Onze kinderen leren „zich te schikken”. Onze kinderen alleen? Ook wijzelf kunnen ons schikken, zonder dat we er schik in hebben! Je kunt tegen God niet op... de slang heeft Eva bedrogen. Maar... hij had toch eigenlijk ook „ergens” gelijk! God houdt ons kort. Dan gebeurt het dat de opstandeling zich half bekeert! Hij „gehoorzaamt”. Maar wat is halve liefde tenslotte? Een offeren aan „de goden” omdat hun jaloersheid en toorn wordt gevreesd!

Echte gehoorzaamheid

De echte gehoorzaamheid kan er niet komen als onze grondbe-

schouwing niet wordt gewijzigd en als we niet radikaal breken met het konkurrentieschema. We worden op de goede weg geholpen als we overwegen op welke diepe wijze art. 14 NGB de zondeval tekent: „...en (hij) heeft zich van God, die zijn ware leven was, door de zonde afgescheiden...”. God die zijn ware leven was! Wat leert dat ene zinnetje ons weer zien? Dat de les van satan louter bedrog is. De mens die zijn leven zo mooi af en rond heeft, vóóordat God het vertrek binnenkomt, ...die mens bestaat helemaal niet. Hij heeft zijn leven niet rond voordat God binnenkomt. Neen, hij leeft helemaal niet. Hij is dood, al is hij springlevend. God immers is zijn werkelijke leven. Hij is geschapen tot de gemeenschap met God, tot de gehoorzaamheid. Hij leeft alleen „coram Deo”, voor Gods aangezicht! Hij kan alleen leven in het verbond. Die mens uit satan's les is in werkelijkheid dood. Als God in Jezus Christus binnenkomt in het vertrek, dan is het niet om ons mensenleven te boeien, maar om ons te bevrijden uit de boeien van zonde en dood en ons het echte leven te geven. God komt niet binnen om ons normale leven te besnoeien maar om ons afgeknotte bestaan tot het normale leven, tot een leven voor zijn aangezicht terug te brengen.

Wat is eigenlijk normaal? Ik-op-mezelf, voordat God binnenkomt? Dwaasheid. Het normale leven is het leven met God. Dit zijn geen onbekende dingen. Allermínst! Maar we weten ze op zo'n trage en vermoeide manier. Wel als we er in het „leerhuis” eens apart voor gaan zitten. Niet als onze kinderen en wijzelf zo spontaan verkeerd reageren als Gods wil ons wordt voorgehouden! Als we de dood normaal vinden (ons „leven” zonder dat God spreekt), dan vinden we het leven dodelijk (God die zijn Woord spreekt)! Als we ons op onszelf concentreren, dan moeten we de Here wel voor een indringer houden! Maar dat is dan ook de les van satan. Hier helpt geen halve bekering... „gehoorzaamheid” die onze kijk op het leven toch niet verandert! De les van satan moet totaal vernietigd worden in ons hart en ons leven wil het werkelijk leven kunnen zijn, leven voor God!

De vrouw en het ambt in de kerk

(slot)

Het regeren in de kerk

Tegen vrouwelijke ouderlingen is steeds aangevoerd dat de vrouw ondergeschikt heeft te zijn en dat haar dus het regeerambt niet toekomt. Dr Huls voert verschillende argumenten aan om deze stelling te bestrijden, pag. 178/179, die er tezamen op neerkomen, dat het regeren van de ouderlingen geen heerschappijvoering betekent, maar meer leiding geven en dit leiding geven of leidend zorgen voor, draagt in het Nieuwe Testament het karakter van dienen. Ik geloof dat dit in zijn algemeenheid juist is: het dienstkarakter, dat inherent is aan alle ambtelijk werk in de kerk sluit alle wereldse heerschappijvoering uit, vgl. 1 Petr. 5:3. Maar is er iets wezenlijks mee gewonnen door in ons vraagstuk hierop de nadruk te leggen? Ook in het huwelijk, waarin de man als hoofd optreedt, is alle heerschappijvoering van de man in deze zin contrabande. Zijn bovenschikking in het huwelijk legt hem juist de verplichting op om zorgend bezig te zijn voor zijn vrouw, haar beschermend en daarin dienend! In heel het Koninkrijk God is alles dienen! De meeste onder u zal uw dienaar zijn.

Maar dat heft toch niet het verschil in positie en bevoegdheid op. Het leiding geven is niet specifiek aan de vrouw toevertrouwd, maar aan de man, vgl. 1 Cor. 11. Dat ook hij overal en met al zijn functies heeft te dienen neemt zijn hoofd der vrouw zijn niet weg. Haar ondergeschiktheid geldt ook in de kerk, 1 Cor. 14:34 en het hoe dan ook gezag over de man oefenen mag daarin geen plaats hebben. En niemand zal toch willen ontkennen dat aan het ambt van ouderling gezag verbonden is: geen gezag, dat de mens verheerlijkt, maar dat in de naam van Christus wordt uitgeoefend. Komt dat gezag de vrouw toe in de kerk van Christus, gezag ook over de mannelijke leden van de kerk? Gezag, dat ook inhoudt het terechtwijzen?

Hier komt evenmin als bij de kwestie van vrouwelijke predikanten de vraag in aanmerking of zij niet evengoed geschikt zijn voor dit ambt als de mannen. Ik geloof

dat we met het opwerpen van deze vraag in verkeerd vaarwater terecht komen. Ik voor mij althans wil niet de kant op van het de vrouwen minder capaciteiten toekennen dan de mannen. En hoe gemakkelijk komt men bij deze vraagstelling tot het afwegen van de capaciteiten van mannen en vrouwen tegen elkaar! Op dit gebied is al heel wat onbehoorlijks gepresteerd, tot zelfs door respectabele en finzinnige theologen als Bengel toe: dat de vrouw in het paradijs verleid is zou te wijten zijn aan een mindere denkracht dan de mannen hebben. Ik denk dat de beredeneerde wijsheid van de mannen het nog wel eens moeten afleggen tegen de meer intuïtieve van de vrouwen. Maar we moeten deze weg toch niet op: De vraag is welke positie God aan beide heeft gegeven. Dat Hij dienovereenkomstig de structuur van beiden heeft bepaald, zal ik niet ontkennen. Maar van die structuur moeten we niet uitgaan, maar van de door God gegeven positie, zoals de Schrift daarover ook nader spreekt voor wat de plaats en taak in de kerk betreft.

Dat deze positie der vrouwen geen verhindering vormt voor het diaken zijn der vrouwen in de voluit ambtelijke zin lijkt me te evident om daaraan veel woorden te verspillen. Op het fungeren der vrouwen in deze dienst in de tijd van het Nieuwe Testament is door anderen reeds duidelijk genoeg gewezen. De ambtelijke erkenning van deze functie lijkt me wel een vrucht aan de boom, die door Paulus en anderen voor hem is geplant, om met ds De Jong te spreken. Wel zal dit m.i. een nadere kerkrechtelijke bezinning mee moeten brengen voor haar plaats in de kerkeraad als regerend lichaam. Maar dat is een zaak op zichzelf, die hier geen bespreking behoeft.

Geen mannenkerk

Dat met het bovenstaande een „mannenkerk” bepleit zou worden, is een misverstand. We releveerden reeds dat volgens Gal. 3:28 (o.a.) geen verschil in kinderschap van God is tussen man en vrouw en dat ook aan de vrouwen verschillende charismata zijn gegeven. Haar voor het gebruiken daarvan alle ruimte te geven, die haar plaats als vrouw veroorloven, is een opdracht voor de kerk

van Christus, die in het verleden wel eens te weinig is bedacht! In onze cultuursituatie zal daaraan vernieuwde aandacht moeten geschonken worden. Ook hierom, dat er meer vrouwen ongetrouwd blijven dan voorheen en omdat ook de gehuwde vrouw bij het wat ouder worden meer de handen vrij heeft gekregen en doordat de kinderen vroeger het huis uitgaan en doordat door allerlei technische apparaten het huishouden minder van haar tijd vraagt. Daarbij mag wellicht niet vergeten worden dat de man in de toenemende spanningen van de moderne werkkring zo mogelijk meer dan vroeger een huiselijke opvang nodig heeft, die alleen zijn vrouw hem geven kan. Dit is misschien eenzijdig van de mannenkant bekeken, maar waag ik hier toch neer te schrijven. Een eresaluut aan de vrouwen, die ook in dit opzicht haar taak verstaan wil ik daaraan gaarne toevoegen. Het komt dan te staan naast dat ds De Jong brengt aan die vrouwen, die in de kerk haar taak verstaan en haar gaven vruchtbaar maken. Er naast en niet er tegenover!

Gods vrijmacht

In verband met het vraagstuk, dat ons hier bezig houdt, is vaak gewezen op de bijzondere plaats, die vrouwen hebben ingenomen in de geschiedenis van Gods kerk. Genoemd worden dan vaak Debora, die toch richteres was en Hulda, de profetes, bij wie mannen om raad kwamen aankloppen. Er zouden wel meer te noemen zijn: Jaël, die Sisera doodde en daarom geprezen wordt, Richt. 5:24, Abigail, die David weerhield van wraak op Naabl, 1 Sam. 25, de wijze vrouw van Abel-Beth-Maächa, die haar stad redde van de ondergang, 1 Sam. 20 en uit het Nieuwe Testament de vrouw, die Jezus zalfde met kostbare mirre, zulks met het oog op zijn begravenis en daarin de discipelen overtrof in inzicht, Matth. 26:6-12.

Zonder op elk geval afzonderlijk in te gaan, kunnen we in het algemeen zeggen, dat wij Gods vrijmacht niet aan banden hebben te leggen, maar die moeten eerbiedigen. Ook als Hij door bijzondere oorzaken in ons staatsbestel vrouwen roept tot het hoge ambt van koningin. Maar Zijn vrijmacht is geen regel voor ons gedrag, dat zijn Zijn bevelen en ordeningen, zoals we die vinden in Zijn Woord. Zo staat het ook met andere dingen. Wij hebben ons te houden aan de regel, dat geloof en wedergeboorte worden gewerkt door de verkondiging van het Woord van God, waardoor Zijn Geest wil werken. Maar Hij blijft de vrijmachtige, om ook zonder die prediking mensen te be-

houden. Daarom zullen wij echter de prediking niet mogen nalaten. We moeten geen problemen scheppen waar ze niet zijn, noch van bijzonderheden een algemene regel maken.

Tenslotte

Over de plaats van de vrouw in de kerk is ontzettend veel geschreven. Ik heb me in hoofdzaak beperkt tot eigen kring,¹⁾ in de overtuiging dat daarin de gedachtenwisseling nog wat moet voortgezet worden voordat de kerken overgaan tot het nemen van bepaalde besluiten. Wat voor de een duidelijk is is dat daarom voor de ander nog niet, dat geldt naar beide kanten. Daarom is het gewenst dat de gegeven argumenten worden getoetst en dat we samen zoeken naar het licht van de Heilige Schrift. Het gaat tenslotte niet om ons gelijk, maar om dat van de Bijbel. Dat de zaken betreffende het spreken van de vrouw in de gemeentelijke samenkomsten niet zo eenvoudig liggen is in het voorgaande wel gebleken. Een korte maar duidelijke uiteenzetting daarover geeft o.a. dr A. F. N. Lekkerkerker in zijn Oorsprong en functie van het ambt, pag. 196-198. Dat het in de praktijk nog niet zo eenvoudig ligt met vrouwelijke predikanten, die trouwen, laat deze schrijver zien op pag. 199/200 van zijn geciteerde boek, waar hij over bepalingen dienaangaande in de Ned. Herv. Kerk handelt.

Uiteraard is echter de principiële kant van de zaak de belangrijkste. Ik meen dat we het daarover allereerst eens moeten worden. De ironie van het geval is dat de apostel Paulus juist met het oog op de positie van de vrouw in de gemeente bij de Corinthiërs aandringt op een gelijke handelwijze als bij de andere gemeenten bestond. Dat heeft ons geloof ik ook vandaag nog iets te zeggen en af te houden van incidenteel-plaatse-lijke beslissingen. Maar dit vergt dan tegelijk een oprecht naar elkaar willen luisteren bij alle pogingen om de Schrift te laten spreken. Hier geldt dat niet het oude goed is omdat het oud is, noch het nieuwe omdat het nieuw is, maar dat alleen de Heilige Schrift onze enige regel is voor geloof en leven.

¹⁾ Van een volledige behandeling was bovendien geen sprake!!

D. W. L. Milo — Dalmally

GODS NAAM - EN SLAPEN

Soms komen er merkwaardige reacties binnen op artikelen in dit goede blad. Weliswaar ook de nodige bezwaren, die er aan bijdragen een mens nederig te maken. Andere daarentegen, die onvermoede verten openen, welke bij het schrijven van een artikel nog niet aan de horizon waarneembaar zijn geweest. En soms ook een aanvulling, een correctie, een hint, die alleen dankbaar kan worden aanvaard en zo mogelijk doorgegeven.

Zo'n goede hint kwam een dezer dagen binnen. Van een vriend, die van het onderwerp „De Naam” vele malen meer afweet dan schrijver dezes. Deze schreef: „de rabbijnse verbastering van Gods naam tot Jehova heeft de kennis van die naam zo zeer in de mist gezet, dat” (vergeten werd) „dat de echte naam vier letters telt (en daarom tetragrammaton wordt genoemd), namelijk JHVH”.

Laat me even opmerken, dat die fout bij mij ligt. Ik kwam het woord tetragrammaton bij Aalders tegen en vertaalde het in mijn onnozelheid met „vier letters”. Evenwel schreef Aalders de naam voortdurend als Jahwe en niet als Jahveh. Zo ontstond bij mij twijfel, of de naam nu met 3 of met 4 letters moet worden geschreven. Welk modern mens kent eigenlijk nog zowel Grieks als Hebreeuws? Maar onze vriend gaat verder.

„t Blijft zeer te betreuren dat de Bijbelvertalers de misgreep van Septuaginta en Vulgaat zijn blijven navolgen door de naam JHVH weer te geven als Kurios (Septuagint), Dominus (Vulgaat), HEER (Luther), HEERE (Statenvert.). Daarmee is niet de naam JHVH vertaald, maar het woord Adonaj. Dus niet alleen zijn de klinkers van dat woord „ondergeschoven” in de uitspraak van de Naam, maar de vertaling van het woord adonaj heeft feitelijk de Naam zelf helemaal weggedrongen”.

M. R. van den Berg — Leiden

JEREMIA

Vastendag

Wanneer Jeremia en Baruch klaar zijn met het opschrijven van de profetieën, blgft de boekrol eerst nog een tijdje in de kast liggen. Maar in het vijfde jaar van Jojakim, in de negende maand (d.w.z. in nov./dec) wordt hij weer voor de dag gehaald (36 : 9). Er was toen nl. een vastendag uitgeschreven. En dat betekende, dat het volk bij die gelegenheid massaal naar de tempel zou gaan.

De reden waarom er een vastendag was uitgeschreven, wordt niet genoemd. Misschien had men het gedaan met het oog op de babylonische dreiging, of vanwege een droogte. Er is tijdens Jojakims regering nl. een grote droogte geweest (14 : 1). Maar de aanleiding tot de vastendag is niet zo belangrijk voor ons. Waar het hier om gaat, is het feit dat op zo'n dag bijna het hele volk bij elkaar

kwam. Zo'n dag was bij uitstek geschikt om de obekrol voor te lezen en heel het volk te confronteren met het volle gewicht van Gods woorden.

Verhinderend

Jeremia zelf kan de boekrol niet voorlezen in de tempel. Ik ben verhinderd in het huis van Jahveh te komen, zegt hij (36 : 5). Waar in die verhindering bestond, wordt niet gezegd. In ieder geval is het geen verhindering ten gevolge van een ziekte, want uit vs. 19 blijkt, dat Jeremia die dag wel kon onderduiken. Het zou kunnen zijn, dat Jeremia cultisch onrein was en daarom niet in de tempel kon komen. Voor iemand die, zoals Jeremia, uit een priesterfamilie stamde, luisterde dat nog nauwer dan voor een ander. Maar ik heb toch de indruk, dat er iets anders achter zat. Ik denk dat Jeremia zich bij de priesters in de tempel al zo onmogelijk had gemaakt, dat hij niet de aangewezen figuur was om naar de tempel te gaan en de boekrol voor te lezen, omdat het spreken hem bij voorbaat onmogelijk gemaakt zou worden. De priesters hadden hem al eens ter

Even een intermezzo, als het mag. Met Septuagint is de vertaling der zeventig bedoeld: een Griekse vertaling van het oude testament, zoals in de oudste christengemeenten gebruikt werd. Die vertaling werd, op grond van overlevering, aan zeventig taalgeleerden toegeschreven die, merkwaardigerwijs, elk afzonderlijk een complete vertaling zouden hebben gemaakt, welke zeventig onderling volkomen gelijk zouden zijn geweest. Bedenk dan nog, dat zeventig ook met 72 wordt afgewisseld (juist, als bij die apostelen uit Lucas 10) dan voelt u, dat overlevering en historie niet altijd gelijkwaardig zijn. — En wat het woord Vulgaat betreft: hiermee wordt algemeen Hieronymus' Latijnse bijbelvertaling bedoeld, bij de katholieken nog in hoge ere. Onze vriend gaat nu verder.

„Dan was het nog beter geweest de moeilijk te vertalen naam gewoon in onze eigen letters als Jahveh door te geven, met een verklaring van de betekenis in een voetnoot. Als vertaling zou ook kunnen dienen HIJ-IS-ER (met kapitale letters om te laten uitkomen dat het een naam is)”.

„Overigens ben ik het met u eens dat handhaving van de vijf letters HEERE ver de voorkeur verdient boven HERE; ook boven HEER, om duidelijk te laten uitkomen dat de toegevoegde letter e een majesteits- of eerbiedssuffix bij het woord Heer is. Zoals de Koningin wel onze Landsvrouw genoemd kan worden, maar bezwaarlijk onze Landsvrouw”.

—o—

Naar aanleiding van onze artikelen over de Paaswake en vroeg opstaan en zo legt iemand me de vraag voor: „waarom zitten bij ons de ouderlingen een hele preek lang te slapen en jongelui met hun hoofd op hun armen op de bank?”

Au, dat komt hard aan! De vraag werd blijkbaar gesteld na de ervaring van een „toeristendienst” elders, waaraan de jeugd meewerkte en waar niet alleen het uitverkoren volk — maar waar rijp en groen, katholiek en protestant, binnen- en buitenland aanwezig was; en waar uit het Liedboek zowel als uit de nieuwe psalmberijming werd gezongen en gemusiceerd, dat het tot de hemel moet zijn doorgedrongen. En thuisgekomen viel toen het suffe gedoe van ambtsdragers en de orthodoxe onverschilligheid des te sterker op.

Laten we nu eens dankbaar zijn met deze vragen. Wij gereformeerden weten altijd zo precies wat er fout is aan anderen, dat we een onnozele

dood willen brengen na een optreden in de tempel (hoofdstuk 26). En in 19 : 14 v.v. wordt verteld, dat Jeremia, toen hij weer eens was opgetreden in de tempel, onmiddellijk door Pashur, een priester die hoofdopzichter van de tempel was, gevangen genomen, afgeranseld en in het blok gesloten werd. Dat was nog niet zo heel lang geleden gebeurd. Daarom geloof ik, dat we de reden voor Jeremia's verhindering eerder in deze richting moeten zoeken.

Opschudding

Maar wat de reden ook was, Jeremia gaat niet zelf naar de tempel, maar hij stuurt Baruch. Baruch doet wat hem is opgedragen en leest de boekrol voor ten aanhoren van al het volk vanuit het vertrek van een zekere Gemarja. Dat moet wel een vooraanstaande figuur geweest zijn. Want een privé-vertrek in de tempelgebouwen was natuurlijk geen privilege voor Jan en alleman. Dat Baruch van dit vertrek gebruik kan maken, zal wel te danken zijn aan zijn relaties met de vooraanstaande kringen in Jeruzalem. Een zoon van Gemarja, een ze-

kere Michaja, is tijdens de voorlezing van de boekrol aanwezig. Wanneer hij hoort waar het om gaat, begeeft hij zich onmiddellijk naar het paleis van de koning, waar op dat moment de edelen van Jeruzalem, o.a. zijn vader, bijeen zijn en hij doet hun opgewonden verslag van wat er gebeurd is. De vorsten sturen iemand naar Baruch om hem te vragen met de boekrol bij hen te komen. Baruch doet dat en leest op hun verzoek de boekrol ook aan hen voor.

Wat de vorsten te horen krijgen, slaat in als een bom. De vorsten zijn er diep van onder de indruk. Ze schrikken ervan. En ze zijn het er allemaal over eens, dat ze dit aan de koning moeten rapporteren. Het is onmogelijk dit zomaar te laten passeren.

Maar ze kennen de koning ook voldoende om van hem harde maatregelen te verwachten. En als ze van Baruch gehoord hebben, dat de boekrol uit de koker van Jeremia stamt, adviseren ze hem dringend onmiddellijk samen met Jeremia onder te duiken. Daarna gaan ze naar de koning om hun rapport uit te brengen. De boekrol laten ze achter in het kabinet van Elisama, de schrijver.

zelfcritiek als verraad-binnen-de-gelederen beschouwen. Iemand zei me eens: met die critiek tast u de oogappel Gods aan! Jawel — maar zelfs onze hond gelooft dat niet. Wanneer wij precies weten hoe het moet, en daar anderen naar beoordelen, dan moeten we maar heel dankbaar zijn wanneer iemand nog uit de pas loopt en vragen opwerpt. Want vragen betekenen meestal het begin van wijsheid.

Waarom — ja waarom? Zijn er ouderlingen, voorgangers der gemeenten, in ons christelijke vaderland, die een hele preek (of ook maar een fractie daarvan) zitten te slapen? En zo ja: waarom? Liggen jongelui met het hoofd op de bank? En zo ja — wat doen we er aan?

U wilt zeggen: zulke zinnen zijn wel goed gebouwd, maar ze slaan de plank mis want zijn bezijden de waarheid. Natuurlijk, met een inleidende goede smoes kunnen we ons elke onwelkome mededeling van het lijf schuiven. Maar laten we dat in God's naam niet doen. Deze mededeling moet voor vol worden aangenomen en behandeld.

Het is onder ons gebruikelijk om, wanneer een waarheid wat hard aankomt, te zeggen: overdreven, sterk overdreven. En nu deze constatering, die de spreker het eigengereide recht geeft van de overdreven waarheid een onbepaald percentage af te trekken — die aftrek kan tot bij de honderd procent oplopen, wist u dat? — blijft er niets noemenswaardigs over. Maar als dat onder ons gebruikelijk is, dan moet zulk een gebruik op de keper worden beschouwd.

De profeten Gods hebben in het verleden altijd harde boodschappen gegeven aan een slapend en onverschillig volk. En ze zijn altijd overladen met woorden als „sterk overdreven”. „Die man kan alleen maar nare dingen profeteren”. „Hoe vaak moet ik u bezweren om goede dingen te zeggen?”

Goed, we kunnen dit wel eens zijn: de stem van de roepende in de woestijn zegt nooit, dat het morgen mooi weer wordt — maar wel dat we ons snel moeten bekeren omdat het morgen te laat kan zijn. Wat doen we dan met onze slapers?

In het verleden was het al bekend, dat in onze kerken (die helemaal niet van ons maar van Jezus Christus zijn), naast grote Schriftkennis ook grote slaperigheid gekweekt en in stand gehouden wordt. De slagvaardige bijbelkenners graptten dan: och, aan Zijn beminden geeft Hij het wel in de slaap; zegt psalm 127. Zo genoten ze een rustige kerkdienst. Wel twee maal per zondag, dat wel. Maar beter was het wanneer die rustige grappenmakers eens onrustig in de kerk werden.

Jaren geleden — ik was nog een broekie — heb ik me al zo ontzettend bedroefd over dat slechte voorbeeld van ambtsdragers, dat ik iets heel ergs heb gedaan. Ik was organist en bezag en beluisterde de samenkomst vanaf de orgelgalerij. Zo heb ik eens het slechte voornemen opgevat en uitgevoerd: om een middagkerk te fotograferen; zo van tussen de grote frontpijpen van het orgel. Niemand merkte het, niemand zag het. Het werd een foto om te huilen: een kerk om door te schieten, een predikant in toga en ruim de helft der ambtsdragers in rustende toestand. Over hulpbehoevende kerken gesproken.

Wel, als deze dingen voorkomen — en ze komen voor — laten we dan daar allemaal samen iets aan doen. Met woord en daad. Elkaar voor schut zetten heeft weinig zin. Wel kan een heilzaam duwtje wonderen uitwerken. Maar dan ook met een toepasselijk woordje achteraf. Wat is toepasselijk? Zo van: dat kun je toch niet maken, broeder, wat denken anderen daar van? Nee — zo toch maar niet. Misschien kunnen we in alle nederigheid elkaars geloof opscherpen. Zeggen dat we gewassen worden door het Woord, dat tot ons gesproken wordt. Zeggen dat ons geloof ontstaat en bestaat uit het gehoor van het gepredikte Woord. Zeggen dat de sprekende God van ons een luisterend oor verwacht. Maar misschien doet u het wel veel beter... doet u het maar.

—o—

En nu moet ik ineens aan onze overleden dominé Visee denken. Die man kon ernstige dingen zo Godvruchtig-geestig zeggen. Hij preekte eens in een boerengemeente en werd getroffen door het grote aantal slapers in de middagkerk. Hij zei daarom: het kan wel aan mijn schorre stem liggen — maar ik geloof dat deze streek aan de aardappelmoetheid lijdt.

Daar zijn ze toch van wakker geschrokken. Aardappelmoetheid in een gereformeerde preek? Die gevreesde ziekte, die oorzaak is dat aardappels telkens op ander land moeten worden verbouwd? Er werd niet meer geslapen want de preek was uitermate actueel: ze hadden er allemaal weet van en deel aan.

Maar het ontging hun wellicht, dat ds Visee begrip had voor hun slaperigheid; een slaperigheid die na een goed maal van „aardappels” was aangewakkerd. Och, hij wist immers dat diezelfde hoorders ook vele ochtenden voor dag en dauw op moesten zijn. Hij had begrip voor menselijke zwakheden. Alleen: zwakheden blijven zwakheden. En laat deze nagedachtenis van een rechtvaardige u tot zegen zijn.

HULP BIJ BIJBELSTUDIE

Onvermurwbaar

Als Jojakim hun rapport gehoord heeft, geeft hij bevel de boekrol te halen en aan hem voor te lezen. En dan volgt er een dramatische scène.

De koning zit vlak bij een vuurbekken. Het is winter, ongeveer december. In de huizen is het koud. Terwijl Jojakim naar de voorlezing zit te luisteren, pakt hij een pennemes. Zodra Jehudi drie of vier kolommen gelezen heeft, onderbreekt de koning hem, snijdt het gelezen stuk van de rof af en gooit het in het vuur voor zich. De vorsten Elnathan, Delaja en Gemarja protesteren verschrinkt en smeken hem de rol niet te verbranden. Maar hun protest heeft geen effect. De koning is onvermurwbaar. Onverstoorbaar snijdt hij telkens een stuk af en verbrandt het, totdat de hele rol verteerd is. Bovendien stuurt hij zijn zoon Jerachmeël met twee hovelingen erop uit om Jeremia en Baruch te

arresteren. Maar de HERE zorgt ervoor, dat hun duikadres niet bekend wordt (36 : 26).

Duidelijker en cynischer had Jojakim zijn verzet tegen Gods Woord, tegen de HERE zelf, niet kunnen demonstreren. De oordeelsaankondigingen maken geen enkele indruk op hem en zijn hofhouding. Ze brengen hem niet tot bezinning. Er is geen spoor van schrik op zijn gezicht te bekennen. Hij scheurt zijn kleren niet.

Dat laatste had zijn vader Josia indertijd wel gedaan. Toen bij de restauratie van de tempel het wetboek gevonden was en aan hem was voorgelezen, scheurde hij zijn kleuren (2 Kron. 34 : 19). Maar de houding van zijn zoon Jojakim was totaal anders. Die was precies tegenovergesteld aan de houding van Baruch. Daarom krijgt Jojakim ook geen belofte van leven, zoals Baruch, maar een toespitsing van het oordeel. Hij zal zijn leven niet behouden, maar verliezen (36 : 29-31).

Beslissend

Wat doe je met het Woord van God? Schuif je het aan de kant? Verbrand je het? Of laat je je le-

ven erdoor beheersen en maak je het tot uitgangspunt voor je leven? Die vragen zijn beslissend voor je toekomst.

We kunnen die vragen ook zo stellen: wat doen wij met het vleesgeworden Woord van God? Laten we Hem maar praten? Kruisigen we Hem zo opnieuw? Of is Hij het centrum van ons leven? Die vragen beslissen over leven of dood.

Want je kunt het Woord van God niet elimineren. Je kunt het wel verbranden, maar er niet aan ontkomen. Het Woord van God blijft immers. Het doet waartoe het gezonden is. Dat is met geen pennemessen en vuurbekkens tegen te houden.

Om dat te illustreren moeten Jeremia en Baruch een nieuwe rol volschrijven. En die wordt nog uitvoeriger dan de eerste (36 : 28, 32). Het Woord van God is altijd sterker dan ons verzet. Verzet is zinloos. Wanneer we denken dat we het uitgeschakeld hebben, komt het sterker en uitvoeriger weer tevoorschijn. En verzet is niet alleen zinloos. Het leidt ook tot eigen ondergang. Maar wie Gods Woord serieus neemt, ontvangt als Baruch het leven als buit. Het eeuwige leven.

C. Veenhof — Kampen

De Overwinnaar

Het is ook voor niemand die daar zijn best voor deed nagenoeg onmogelijk geweest de gang van zaken bij de kabinetsformatie te volgen. Het ging over een 7-7, 8-7, 7-7-2 formule en er werd geschoven met ministersposten, nadat er eerst eindeloos was gesleuteld aan een regeerprogram. Het was voor niet-insiders een ondoorzichtig proces! Maar — aan het eind van de smartenweg gebeurde er iets zeer spectaculairs! Iets dat van grote betekenis is en scherp licht werpt op de politieke situatie in ons land.

Toen Van Tijn accoord was gegaan met het C.D.A. over de verdeling van de ministerszetels kwam de partijraad van de P.v.d.A. bijeen. En deze nam een motie aan van Piet Reckman

waarin een veto werd uitgesproken over het door Van Tijn en Den Uyl geaccepteerde accord. Hoe het Van Tijn en Den Uyl te moede was na dit debacle blijkt wel uit wat hij in een interview in De Volkskrant zei. Het was het volgende: „Ik heb me vijf maanden zitten beheersen in voor- en tegenspoed. Al die tijd nooit een kwaad woord over het C.D.A., ook niet op de televisie, terwijl onze achterban kwaaiër en kwaaiër werd. Dat is misschien wel het belangrijkste vervreemdingselement tussen mij en de partij. Ik kon de woede van de partij niet vertolken en Den Uyl uiteraard ook niet.”

☆☆☆

Zoals ik zei was het Piet Reckman die Van Tijn en Den Uyl een éclatante nederlaag bezorgde. Piet Reckman is de bekende docent van „De Horst”, de bekenden, beruchte Sociale Academie in Driebergen.

Om er een indruk van te geven welk een politieke figuur deze is zal ik een en ander van hem citeren. Hij schreef enkele jaren geleden een boek met als titel „Van een strategie en methodiek voor sociale actie”. In een half jaar verschenen daar drie drukken van. Het boek wilde voor „hen van dienst zijn die door studie en actie willen bijdragen tot radicale omkering van onze sociale systemen.” De opzet ervan was „een bescheiden concrete bijdrage tot het verbeteren van het revolutionaire handwerk” te geven. Reckman verklaarde radikaal te verschillen van de mensen die een „hymne op lapmiddelen” zingen. Hij is van oordeel dat onze samenleving een „hel” is, waarin geen vrijheid voor de mensen mogelijk is. Daarom moet het „Carthago van de bestaande wanorde vernietigd worden onder het motto: „God zegene de greep (naar de macht)”. „Carlos Marighela, de Braziliaanse guerrillaleider die zijn revolutionaire werk met de dood moest bekopen kotste (!), samen met de communistische partij van Brazilië, heel de vergaderwoede-zonder-concrete-actie uit. Ieder die de bestaande wanorde afwijst en er tegenin wil gaan, kan iets doen, ook al is het nog zo’n bescheiden beetje. Ik nodig degenen die na lezing van dit handboekje tot de slotsom komen dat we niet kunnen blijven stilzitten uit om de aanwijzingen die ik voorstel te volgen en zich onmiddellijk in de strijd te storten. Want het is, hoe dan ook, in alle omstandigheden de plicht van de revolutionairen revolutie te maken.”

Reckman’s drie „vijanden” zijn volgens zijn boek 1. „de economische macht, vooral die van het internationale grootbedrijfsleven”; 2. „de staat (omdat deze duidelijk ondergeschikt is aan de heer-

sende machten)” en 3. „de autoritaire opbouw van onze samenleving.”

☆☆☆

Om de huidige samenleving te laten „ontploffen” noemt Reckman tot in details een aantal methoden die daarbij kunnen en moeten worden aangewend. Dat kunnen zijn: protesten, ingezonden stukken, demonstraties, liegen, stelen, ondemocratisch zijn.” Tot dat laatste behoren: kraking, bezetting, sabotage, overvallen, ontvoeringen, aanslagen. Dit laatste alleen als het niet anders kan, als aan bepaalde voorwaarden moet zijn voldaan, en zonder de „romantiek van het geweld”. In 1974 gaf Reckman een geheel nieuwe versie van zijn boek. De titel ervan is „Sociale actie - opnieuw bekeken”. Daarin beschrijft hij liefst twee en vijftig „technieken” ten dienste van de „strategie” van de door hem daarin opnieuw beschreven „sociale actie”. Die sociale actie is volgens hem een „strategie” die de voorwaarden helpt scheppen „waaronder een socialistische maatschappij op de meest voorspoedige wijze uit de schoot van de kapitalistische kan voortkomen.” Tot die technieken behoren o.a. infiltratie, provokatie, staking, sit-down, kraking, bezetting, sabotage, gewelddadigheid.

Welke samenleving er na de radikale ondergang van de bestaande maatschappelijke orde komen kan en moet weet Reckman niet. Hij schrijft letterlijk: „Hoe de samenleving dan geordend moet worden om deze universele rechtvaardigheid en vrijheid te realiseren? De vraag om een blauwdruk is voorbarig. De wereldstad van de toekomst wordt niet gevonden tenzij we uit de oude wegbreken; eerst moet de hel vernietigd worden.”

De man die dit schrijft, dit propageerde, heeft de P.v.d.A. er toe gebracht Van Tijn en zijn geestverwanten een nederlaag toe te brengen.

Hij is de „overwinnaar” in de „strijd” om tot een kabinet te komen waarin P.v.d.A. en C.D.A. als gelijkwaardige partners vertegenwoordigd zouden zijn. Voor de televisie legde hij dat zelf uit.

☆☆☆

Toen ik deze gang van zaken overdacht herinnerde ik mij een woord van Lenin. Hij schreef het in het begin van deze eeuw in zijn fameuze, illegale, krant de „Iskra” (de „Vonk”) in het tweede nummer daarvan. Lenin verklaarde daarin in een artikel „Op de drempel van de 20ste eeuw” dat de revolutionaire klasse van de

20ste eeuw (evenals de revolutionaire klasse van de 18de eeuw, de bourgeoisie) haar *Gironde* en haar *Bergpartij* heeft.

Lenin zinspeelde in deze uitspraak op de situatie in de tijd van de Franse revolutie.

De namen *Gironde* en *Bergpartij* duiden toen namelijk twee politieke groeperingen aan in de „bourgeoisie”. De *Bergpartij* — de leden ervan werden „*Montagnards*” of ook wel *Jacobijnen* genoemd — waren de meest consequente revolutionairen die de vernietiging van het absolutisme en het feodalisme eisten. De *Girondijnen*, de gematigden, wiefelden voortdurend tussen revolutie en contrarevolutie. Ze waren naar het oordeel van Lenin de „opportunisten”, ze probeerden de monarchie te handhaven en door „hervorming” verbeteringen aan te brengen.

In zijn tijd noemde Lenin de democratische socialistische *Girondijnen* en de revolutionairen de *Jacobijnen*.

Zoals men weet behaalden de Jacobijnen onder leiding van Robespierre na de Franse revolutie tenslotte de overwinning.

Maar — na de *Jacobijnen* kwam de dictator Napoleon!

Wie er in de socialistische wereld van nu „Girondijns” en wie „Jacobijns” is is in de laatste weken wel zeer duidelijk geworden!

P. C. van Wijk - Zaltbommel

Terloops...

JEUGD EN SEKSUALITEIT

III

Seksuele opvoeding

Op mijn verzoek schreven vier jongelui een artikelje over seksuele opvoeding, dat hieronder is opgenomen:

Uit de enquête, die over seksualiteit onder gereformeerde jeugd is gehouden, blijkt, dat 42 procent van de jongelui volgens hun zeggen onvoldoende seksuele voorlichting heeft gehad. Slechts 45 procent zei voldoende voorlichting te zijn door vader of moeder. Nu rijst onmiddellijk de vraag hoe het komt, dat in meer dan de helft van de gereformeerde gezinnen niet voldoende seksuele voorlichting gegeven is of wordt. Het zwijgen van de ouders zit hem, zoals al zo vaak gezegd en geschreven is, in de kooi, die de vorige generaties om de seksualiteit heen hebben gebouwd. Ieder een weet dat het eigenlijk niet

nodig is, de seksualiteit als een taboe te zien, maar het blijkt voor elke generatie moeilijk te zijn dat te doorbreken. En toch is het nodig, dat er op het gebied van de seksualiteit open wordt gesproken.

Als het alleen maar ging om de „technische” kant, dan was er nauwelijks een probleem. Daarvan worden de kinderen meestal wel op de hoogte gebracht. Het gaat voornamelijk om seksuele opvoeding en die houdt niet op, wanneer de kinderen weten wat de functie van de geslachtsdelen is, hoe de geboorte in zijn werk gaat e.d. Het verschil tussen voorlichting en opvoeding zou je zo kunnen omschrijven: Voorlichting is weten wat seksualiteit inhoudt, opvoeding is leren ermee om te gaan. Het begeleiden van kinderen, als ze in de puberteit komen, als ze hun lichaam gaan ontdekken — dus ook op het gebied van zelfbevrediging — en wanneer ze verkeren krijgen of zelfs al verloofd zijn, is iets, dat meestal ontbreekt, maar voor de jeugd zeker noodzakelijk is. De seksuele opvoeding zou in de gehele opvoeding verweven moeten zijn. Alleen wanneer dat het geval is, zullen de kinderen, wanneer ze wat ouder zijn met hun problemen en vragen over seksualiteit naar hun ouders toestappen. Door de algemene houding t.a.v. de seksualiteit, die de ouders aannemen, moet duidelijk blijken, dat

seksualiteit iets moois is, dat door God aan de mensen gegeven is. Dus geen stiekem gedoe thuis. Het zou zeer nuttig zijn, wanneer ouders van opgroeiende kinderen bijvoorbeeld eens een boek lezen van een niet-christelijke schrijver over dit onderwerp om zo een beetje vertrouwd te raken met de opvattingen en terminologie, waarmee de jeugd in aanraking komt.

Natuurlijk ligt de fout niet alleen bij de ouders. De jongelui hebben vaak een verkeerd beeld van hun ouders, alsof die er nooit over durven praten en alsof die zulke verouderde denkbeelden hebben. Maar ook als dat niet het geval is, blijft het moeilijk voor de jeugd om erover te praten met de ouders. Het meisje of de jongen, die vragen of problemen heeft, loopt vaak te piekeren over hoe ze het gesprek moeten beginnen, wanneer zich een goede gelegenheid voordoet. Zelfs het vinden van een goede gelegenheid valt niet mee. Maar ditzelfde zal ook wel het geval zijn bij de ouders. Lang niet alle aspecten van seksuele opvoeding zijn in dit artikelje naar voren gekomen; dat is ook niet de bedoeling. Het gaat erom, dat iedereen ervan overtuigd is, dat openheid op het gebied van seksualiteit veel problemen kan vermijden en dat iedereen daar ook naar handelt.

Een „viertal”

Ingezonden

COMPROMIS en/of Getuigen?

„Zullen we trachten door harde onderhandelingen in de weg van compromissen proberen nog iets van de christelijke normen in onze wetgeving te doen doorwerken, of

zullen we strikt vasthouden aan onze principiële uitgangspunten en daarvan op duidelijke wijze in de volksvertegenwoordiging getuigenis afleggen?”

Compromis of getuigen?

In „Opbouw” van 21 en 28 oktober '77 schreef Mr. Dr. J. Meulink twee zeer goede artikelen over de samenwerking tussen overheid en volk. Meulink sluit aan bij Mr. Dr. C. J. Verplanke, die over hetzelfde onderwerp een uitstekend artikel schreef in „Jeugd en Politiek”, oktober '77. (Ook in de september-nummers van „Nederlandse Gedachten” kan men leerzame literatuur vinden over het onderwerp, dat ons bezig houdt.) Volgens Verplanke heeft de Overheid zich niet te beperken tot de *verdediging* van de christelijke grondslagen van de samenleving, maar strekt haar taak zich ook uit tot *versterking* van deze grondslagen (zie Subsidiepolitiek, 1960, uitg. ARP).

„De wetgeving moet steeds gaan in de richting van de juiste toestand en moet de bestaande onjuistheid steeds een stap voorblijven”. De Overheid moet als voortrekker het volk ten goede beïnvloeden”. Tot zover enkele citaten uit „Opbouw”.

Na deze inleiding keer ik terug tot de probleemstelling: Compromis en/of getuigen? „Wanneer wordt de weg van het compromis onbegaanbaar en blijft alleen de roeping om te getuigen over?” Is de bovengenoemde tegenstelling echter wel juist? Compromis of getuigen? Waarom niet compromis en getuigen? Of nog beter: getuigen en compromis? Want helaas worden er vaak compromissen afgesloten, terwijl vooral de normen van Gods Woord niet duidelijk zijn gesteld. Tijdens de totstandkoming van het compromis dient elke tegenstander reeds grondig te weten wat het Bijbels-christelijk politiek ideaal is. Niet wat mijn persoonlijk belang is, maar wat God vraagt in Zijn Woord. Dus, getuigen en compromis.

Nog een tweede opmerking zou ik willen maken bij de vraagstelling. Lang niet altijd blijkt een heidense tegenstander mij te dwingen tot een vergaand compromis, maar soms mijn eigen slapheid en dikwijls de halfheid van medechristenen. Secularisatie (= verwereldlijking) wordt niet altijd veroorzaakt door de kracht van overtuigende humanisten. De ontkerstening van de Nederlandse politiek is mijns inziens vooral een gevolg van de lauwheid van mensen, die naar de kerk gaan. Daarom kan een zakelijk getuigenis op tijd en enthousiasme voor de normen van Gods Woord verwaterende medestanders op het goede pad helpen. Daarna pas het compromis.

Getuigenis en compromis zolang dat mogelijk is.

Toch kan de ontkerstening zover voortschrijden. Dr. Meulink wijst daarop, dat men gedwongen wordt tot kwalijke praktijken; dat meeregeren leidt tot verloochening van Jezus Christus. Maar wanneer is het zover? Denk aan Jozef als onderkoning in het heidense Egypte of aan Daniël in het goddeloze Babel.

Minister Van Agt heeft overduidelijk gemaakt hoe hij persoonlijk denkt over het abortus-vraagstuk en wat hij als minister zou wensen. Een Bijbels christen vindt meestal wel een weg om kenbaar te maken wat zijn idealen zijn en op welke punten hij heeft moeten buigen. Ik vrees meer voor het gevaar, dat mijzelf en mijn medechristenen bedreigt, namelijk dat het getuigenis teveel achterwege blijft en dat er al een compromis wordt afgesloten, voordat de tegenpartij glashelder weet wat Gods Woord van ons allen vraagt. Daarom ook: getuigenis en compromis, zolang dat mogelijk is.

Tenslotte: ook getuigen, d.w.z. niet-meeregeren en aan de kant blijven staan is een ethische beslissing. Ook door het uit eigen beweging opgeven van invloed wordt men medeverantwoordelijk voor het eind-resultaat (zie brief van Van Agt aan een zevental theologen, Ned. Gedachten 29-10-'77) „Getuigende profeten kunnen en moeten soms wegllopen, daarmee hun halstarrig gehoor veroorzakend”. De eigenlijke taak van christenpolitici in parlement en kabinet bestaat echter niet zozeer uit getuigen en veroordelen, maar vooral in het werken aan een goede rechtsorde.

Naschrift

De nadere nuancering, die ir. Kadijk aanbrengt op mijn beschouwingen over Compromis of Getuigen lijkt mij juist. Ik ben hem dan ook dankbaar voor zijn reactie.

J. Meulink

Kerknieuws

HET PROJECT TOT HULPVERLENING AAN DE EVANG. BROEDERGEMEENTE IN DE BIJLMERMEER

De gemeentevergadering van 30 september jl. is voor de kerk van Amsterdam-Centrum een ware bemoediging geweest. De avond was georganiseerd rondom het project van hulpverlening aan de Evangelische Broedergemeente in de Bijlmermeer (bestaande uit Surinamers) en heeft aan dit project een krachtige stimulans gegeven.

Eerlijk gezegd was daar wel behoefte aan. Immers was dit mooie werk wat in een impasse geraakt door het afscheid van onze broeder Kim Batteau, die een jaar lang de Surinamers tot algemene tevredenheid had geholpen, maar door onverwacht vertrek naar elders het werk moest neerleggen. Hoe moest het nu verder? We waren destijds zo blij, dat we hem bereid hadden gevonden, deze pastorale arbeid in de surinaamse gemeenschap te verrichten. Hoe zouden we zo gauw een ander kunnen vinden?

Gelukkig kwam toen de Evangelische Broedergemeente zelf met iemand uit haar eigen midden, mevrouw Margo Sprang, maatschappelijk werkster. In de begintijd van de E.B.G. in de Bijlmermeer had zij nog de bekende Ds Polanen geassisteerd, zodat zij binnen de surinaamse gemeenschap een bekende en gekwalificeerde kracht is. De E.B.G.-commissie uit onze gemeente, aangevuld met de predikant, heeft eerst met mevrouw Sprang en enkele anderen uit de Broedergemeente een informatief gesprek gevoerd, waarbij onze algemene indruk

was, dat Margo Sprang een krachtige persoonlijkheid en een sterk gemotiveerde vrouw is, die haar toekomstig werk als een duidelijke roeping van Christuswege ziet. Zij zal werkzaam zijn op het grensgebied van maatschappelijk werk en diakonaat, met een toespitsing naar het pastorale.

De kerkeraad had, gehoord dit rapport, de vrijmoedigheid haar aan de gemeente voor te stellen en dat is dan op de genoemde gemeentevergadering geschied. Uitgaande van de eerder uitgesproken en getoonde bereidheid van de gemeente om zich voor dit project in te zetten meende de kerkeraad aldus onverwijld in de ontstane stagnatie en vacature te moeten voorzien. De surinaamse broeders en zusters maakten het ons gemakkelijk de kerkeraad in dit beleid te volgen. Met blij feestgedruis en heerlijk gebak kwamen zij z'r Sprang vergezellen bij haar kennismaking met de gemeente van Amsterdam-Centrum. Bijzonder mooie en hartelijke woorden zijn door het zangkoor en door verschillende afgevaardigden uit de surinaamse kring gezongen en gesproken. En het hoogtepunt van de avond kwam aan het slot, toen mevrouw Sprang zelf het woord nam en de toespraak hield, die hierbij vergezeld gaat.

Zo maken wij dus in Amsterdam met de hulp aan de Surinamers een nieuwe start. Het is waar, dat het werk van z'r Sprang er iets anders uitzien zal dan dat van Kim Batteau. Hij arbeide meer in het Woord, zij werkt op het grensgebied van maatschappelijk werk en diakonaat. Maar haar horend zeg ik: zij kon wel eens evenals eertijds diaken Stephanus in de eerste gemeente van Jeruzalem een heel eigen vulling aan haar taak geven, waardoor ze zeer duidelijk als kerkelijk werkster herkenbaar zal zijn. Ik bedoel maar, dat niemand haar vanwege haar opleiding tot maatschappelijk werkster voor een sekuliere kracht moet houden, die slechts in de verte iets met kerk en koninkrijk Gods te maken heeft.

De gemeente van Amsterdam-Centrum en voorts ook de kerken, diaconieën en particulieren in dit land worden dus opgewekt opnieuw hun beurzen te openen. De geldstroom heeft om begrijpelijke redenen een beetje stil gestaan. De kerkeraad kon door onzekerheid en verlegenheid ook geen publicaties doen. Maar nu is hij erg blij, dit nieuwe startschot te kunnen afvuren.

Wat is ook weer de drijvende gedachte achter dit project? Een stukje ontwikkelingshulp binnen handbereik! En wat meer is, te midden van een groeiende kloof tussen de rassen, ook in ons land, een brugje te bouwen, een klein teken te stellen van Christus, die onze vrede is en de tussenmuur, die scheiding maakt, heeft afgebroken (Ef. 2:14). Het gaat ons niet om bevoogding of bestendiging van een afhankelijkheidsrelatie. Wees ervan overtuigd, dat wij onze Surinaamse broeders en zusters ook aanspreken op hun eigen verantwoordelijkheid in dezen. Want wij begeren hun mondigheid en zelfstandigheid te bevorderen. Daarom zijn we ook extra blij, dat zich nu uit hun eigen kring een kracht gemeld heeft, die wij mogen helpen, zodat zij haar talenten voor haar eigen volk zal kunnen inzetten. Eén jaar van ons vierjarenproject is voorbij, waarin het ons aan niets ontbroken heeft. Laten wij ons met blijdschap en eenvoud des harten voor de nog resterende jaren inspannen. Hopelijk is de surinaamse Broedergemeente dan in staat om geheel zelfstandig het werk voort te zetten, ja zelfs iets terug te doen, wat nu in geestelijk opzicht trouwens al een beetje het geval is, want wij leren van hen wat spontaneï-

teit en hartelijkheid is. We gunnen haar zulke wederdiensten van harte, want het is naar het woord van Christus zaliger te geven dan te ontvangen.

Namens de kerkeraad van Amsterdam-C.,
Ds H. de Jong

P.S. Onze E.B.G.-commissie heeft deze dagen een eigen postgironummer gekregen. Het is nr. 3889670 t.n.v. Steunfonds E.B.G.-Bijlmermeer, 2e Oosterparkstraat 189a, Amsterdam.

TOESpraak VAN MEVrouw MARGO SPRANG

op de gemeentevergadering van 30 september 1977

Lieve mensen,

Wat jammer, dat ik nu niet alles wat ik zeggen wil voor u kan zingen, want zingen gaat mij nog altijd beter af dan spreken. Natuurlijk verwacht u op een avond als deze dat ik iets zal zeggen. Iets moet zeggen.

In het algemeen, in het dagelijks leven gebeurt het zich aan elkaar voorstellen zo snel, dat het bijna iets onpersoonlijks is. Vluchtige handdruk, je prevelt je naam en dan volgt er één van die cliché-uitdrukkingen als „aangenaam”.

Het is mij nooit helemaal duidelijk geweest waarom die korte procedure van het zich aan elkaar voorstellen „aangenaam” moet zijn, tot een paar uur geleden ik besepte, dat ik het inderdaad als zeer aangenaam ervaar kennis met u te maken. Mij voorstellen aan en vis-à-vis te staan met een gemeente, die op z'n minst één ideaal met mij deelt. Mensen, die in een verwarrende tijd van steeds veranderende normen, waarden en begrippen het nut van pastoraal werk blijven inzien.

Helaas is er nog een grote groep mensen, die een pastoraal werker iets vindt, dat bij een antiquair thuishoort en als je er één nodig hebt, dan haal je hem daar vandaan. Liefst voor een uiterst zacht prijsje, want voor zo iets geef je natuurlijk niet een heleboel geld uit.

Waarom pastoraal werk?

Door verschillende oorzaken is het contact Gemeente-Kerk verslapt, en in een heleboel gevallen zelfs geheel verbroken. Het zou ons te ver voeren om hier de oorzaken, die tot deze breuk geleid hebben te gaan opsommen. Bij oriënterende gesprekken met afvalligen heb ik moeten begrijpen, dat het hier meestal gaat om onbegrip, ontevredenheid en onzekerheid. Aan de ene kant van de steeds breder wordende kloof staat dan de kerk als onverbiddelijke leider, die geen duimbreed wijkt van haar in kerkorde vastgelegde wetten, en aan de andere kant staat een nog koppiger gemeente, die verongelijkt de kerk de rug toekent.

Wat er moet gebeuren, gebeurt niet. Praten. Wij praten zo weinig met elkaar. Wat we wel doen is praten over elkaar met een ander, en dat maakt de problemen vaak nog groter. Wij durven zo slecht elkaar op onze fouten wijzen.

Als pastoraal werker stel ik mij voor een brug te zijn over die afgrond om door het verlossende praten het contact Kerk-Gemeente te herstellen en/of op te bouwen.

Het is voor een heleboel mensen een prestige-zaak geworden. Klaar met de kerk is ook echt klaar met de kerk. Ondanks onze doorzichtige glazen eethoek, kleuren-t.v. en volautomatische stereo-apparaat (op afbetaling) hebben wij toch die kerk met haar God nodig. Men-

sen, laten wij daarmee ophouden. Laten wij deze houding laten varen en niet door koppige trots volharden in de houding van afkeer.

Trouwens, was het God die ons iets heeft misdaan? Of de Kerk misschien? Of zijn wij het misschien zelf met onze super grote Ik en onze super lange tenen?

In deze tijd is bij elke stap die wij doen geld nodig. De Evangelische Broedergemeente Bijlmermeer is een noodlijdende gemeente en wordt daarom gesteund door de Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt). Dat is iets, dat ik zeker niet met trots vermeld, eerder met een gevoel van schaamte en weemoed.

Schaamte? Als wij in aanmerking nemen het aantal E.B.G.-ers in de Bijlmermeer, dat nooit een kerkelijke bijdrage geleverd heeft. Weemoed? Vroeger, thuis in Suriname, toen we het materieel niet zo goed hadden, was er meer begrip voor pastoraal werk.

Wanneer iemand pastoraal werk gaat doen, dan moet hij/zij goed gemotiveerd zijn, maar ik heb ook gemerkt, dat er vaak een misvatting bestaat t.a.v. de persoon van de pastoraal werker. Met nadruk wil ik stellen, dat ik een gewone vrouw ben en die wens ik te blijven. Een gewone vrouw, die met haar gewone menselijke problemen, menselijke fouten en verlangens zich beschikbaar stelt voor dit werk. Ik vraag u daarom mij te aanvaarden zoals ik ben en mij te helpen met de Kerk en God mijn medemens te helpen.

Verder houd ik rekening met kritiek en in dit verband wil ik weer wijzen op het met elkaar spreken. Ook voor adviezen, zowel van ouderen als van jongeren heb ik een open oor.

Thuis, temidden van mijn planten, grammofoonplaten, mijn fles franse cognac, naast de Avenue en het kistje sigaren „for a special guest” liggen er onopvallend twee kleine boekjes. Het ene heet „Bronnen van hoop” en het andere „Bronnen van geluk”. De persoon, die ze mij gegeven heeft, weet nauwelijks, hoeveel ik er uit heb geleerd. Als u mij nu vraagt: „Margo, waarom heb je gekozen voor dit werk?”, dan citeer ik uit die „Bronnen van geluk”. Dostojewsky, als hij zegt: „Wie de levende God recht in het gelaat wil zien, zoek hem niet aan het firmament van zijn gedachten, maar in de liefde tot de mensen.” „Ben je dan niet bang voor strijd, teleurstelling, onzekerheid en onbegrip?” „Ja, maar dan is daar weer een citaat, ditmaal uit „Bronnen van hoop”. Seneca zegt: „Tegenslag is de beste gelegenheid om te tonen, dat men karakter heeft.”

Voor ik besluit, wil ik nogmaals dankzeggen aan diegenen, die het mogelijk maakten, dat ik deze taak op mij kan nemen, maar bovenal dank aan Hem, aan wie ik nu samen met u vragen wil:

Leer mij Uw weg, o Heer
leer mij Uw weg.
Schenk van Uw kracht mij meer
leer mij Uw weg.
Houdt mij in evenwicht
dat ik voor Uw aangezicht
wandelen in 't volle licht.
Leer mij Uw weg.

Margo Sprang

Aangenomen naar Deventer-Helmo: Kandidaat A. den Boer te Apeldoorn.

Ds E. R. Postma 25 jaar predikant — Ds Postma, die 14 jan. 1924 geboren werd, verbond zich, na de theologische studie aan de Theol. Hogeschool aan de Broederweg te Kampen te hebben voltooid, op 23 nov. 1952 als predikant aan de kerk van Blokzijl, na op diezelfde zondag tevoren bevestigd te zijn door wijlen Prof. P. Deddens. Op 23 dec. 1956 deed Ds Postma intree in de gemeente te Breukelen om op 19 sept. 1971 predikant te worden van de gemeente te Eindhoven. Iedere trouwe lezer van ons blad merkt, dat Ds Postma regelmatig de meditatiëpagina en de rubriek „Kerkelijk Leven” in „Opbouw” verzorgt als redaktielid.

Zwartsluis — Na bevestigd te zijn door Ds W. J. v. d. Linde te Heerenveen met een predikatie over 1 Kor. 3:7-9, deed Kand. Drs J. Plantinga, gekomen van Hallum (Fr.), op zondag 23 okt. jl. intree in de kerk van Zwartsluis, waarbij hij het Woord bedienende met Romeinen 8:29 en 30.

Deventer — Na verschillende jaren is de samenspreking tussen de kerkeraad van onze gemeente en die van de Christelijke Gereformeerde Kerk hervat.

Adressen

Heemstede — scriba is thans P. Schakel, Duindoornlaan 3, Haarlem, tel. 023-244477. Preekvoorziening: P. Blok, Dr. Schaapmanlaan 71, Heemstede, tel. 023-285825.

Sola Scriptura

Voor het studentendispuut „Sola Scriptura”, uitgaande van de „Civitas Studio-sorum in Fundamento Reformato”, hoopt op 23 november a.s. om 19.00 uur in Cunera, Nieuwe Gracht 32 te Utrecht, drs Th. H. Zweerman te spreken over het onderwerp: „Renaissance- en Verlichtingsdenken”.

Belangstellenden zijn van harte welkom.

STICHTING BEJAARDENCENTRUM „VELDHEEM” WEZEP

In ons nieuw verzorgingstehuis voor 55 personen zijn nog een aantal éénpersoonkamers onbewoond.

Het tehuis staat in het centrum van Wezep, welke plaats is omgeven door een rijk gevarieerd bos- en weide landschap.

De oppervlakte der kamers is 450 x 370 cm.

Iedere bewoner heeft de beschikking over een eigen keukentje met elektrisch kookplaatje en koelkast en een douche-, was- en toiletruimte.

De maaltijden worden op de kamers geserveerd.

Zij die in aanmerking komen voor plaatsing in een verzorgingstehuis kunnen zich voor inlichtingen wenden tot onze directeur, Dhr. A. Ooserhuis, Klinkenberg 61, Wezep. Tel. nr. 05207-2626 of 2099

Het Bestuur

Boekenveiling te Amsterdam WOENSDAG 23 en DONDERDAG 24 NOVEMBER 1977

houden wij weer boekenveiling. Geveild worden enkele belangrijke bibliotheken w.o. de bibliotheken van

Ds J. Boer, Broek op Langendijk
Mej. Dr M. E. Kluit, Deventer
Ds G. Visee, Haren (Gr.)

bestaande uit theologie, filosofie, commentaren, bijbelverklaringen, exegetische studies, theol. en kerkhistorische dissertaties (waaronder een grote verzameling werken over de Middeleeuwen; beginperiode der Reformatie en de geschiedenis der Doopsgezinden); naslagwerken, woordenboeken etc.

Daarnaast worden er ook zeer zeldzame 16e, 17e en 18e eeuwse werken geveild, zoals werken van Luther, Calvijn, Melancthon, Beza, Nadere Reformatie.

Rijk geïllustreerde catalogus (112) pag. kunt u aanvragen door f 5,— te storten op giro 17.71.32 t.n.v. TON BOLLAND, v/h Van Bottenburg, Amsterdam.

Kijkdagen: ZATERDAG 19 en MAANDAG 21 NOVEMBER 1977

TON BOLLAND beëdigd taxateur*

Prinsengracht 493, Amsterdam, telefoon (020) - 221921

* Lid Ned. Ver. van Antiquaren
Intern. League of antiquarian booksellers
Ned. Vereniging van Makelaars en Veilinghouders.

**STICHTING
VERENIGDE
UITVAARTFONDSEN
IN NEDERLAND**

ONZE STICHTING MAAKT GEEN WINST

Ze is een Stichting, welke de gemeenschap wil dienen en het algemeen belang bij haar maatschappelijk streven als uitgangspunt neemt.

Een zestig jaar ervaring stelt haar in staat u een compleet pakket verzekeringen aan te bieden, met als sterkste troef haar lage premies, die gedurende de gehele looptijd onveranderd blijven.

Tevens verzorgt zij begrafenissen (ook voor niet verzekerden.)

**Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot haar kantoor
Enschede, Haaksbergerstraat 231 hoek Getfertsingel,
telefoon 053-31 95 35 - 32 36 93.
Kantooruren 8.30-12.30 - 13.30-17.00 uur.**

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker; Drs H. de Jong; Mr. dr J. Meulink; D. W. L. Milo; Ds E. R. Postma; Ds H. Smit
Adres van de Redactie:
Ds K. Muller, Riouwstraat 59, 1521 SC - Wormerveer
Tel. 075-282589.

Adres voor de rubriek Kerknieuws:

Ds O. Mooiweer, Volksparksingel 45, Enschede, tel. 053-310259

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3, Zeist, tel. 03404 - 12452.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementenadministratie:

Kon. Wilhelminalaan 38, Leersum, tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 35,— per jaar of f 18,50 per halfjaar.
Buitenland f 45,— per jaar of f 60,— per luchtpost.
Giro 40 49 45.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 dec. eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.